

**รูปแบบการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ภาคเกษตรกรรมตามหลักพุทธธรรมจังหวัดนครพนม***
**THE MODEL IN DRIVING AGRICULTURAL SUFFICIENCY ECONOMIC
PHILOSOPHY ACCORDING TO BUDDHADHAMMA OF
NAKHONPHANOM PROVINCE**

พระสิทธิสิงหเสนี (โสภณ โสภณ)

Phra Sitthisinghasanee (Sophon Sophano)

พระครูโอภาสันทกิตติ (ศักดิ์ โอภาส)

Phrakhuopatnontakitti (Sakda Opaso)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

พระมหาเผด็จ จิรกุล (จงสกุลศิริ)

Phramaha Padet Cirakulo (Jongsakulsiri)

วรรัตน์ ศรีสถิตยวัฒนา

Wareerat Srisathidwattana

นักวิชาการอิสระ

Independent Academic, Thailand

E-mail: dew280@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องรูปแบบการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคเกษตรกรรมตามหลักพุทธธรรมจังหวัดนครพนม 1) เพื่อศึกษาสภาพรูปแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคเกษตรกรรมจังหวัดนครพนม 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคเกษตรกรรมจังหวัดนครพนมตามหลักพุทธธรรม 3) เพื่อนำเสนอรูปแบบการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคเกษตรกรรมจังหวัดนครพนมตามหลักพุทธธรรมเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) สัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth-Interviews) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) 19 รูป/คน และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้เชี่ยวชาญ 8 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์การสนทนากลุ่มย่อย การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) นำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนาจัดหมวดหมู่เนื้อหา (Category) การสังเคราะห์เชิงระบบ (Systematic synthesis) ค้นหาประเด็นร่วมและนำมาอธิบายโดยเขียนเป็นความเรียง

* Received 1 December 2019; Revised 22 December 2019; Accepted 5 January 2020

ผลการวิจัยพบว่า

1. การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคเกษตรกรรม สำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม ให้การสนับสนุนเชิงนโยบายสู่การปรับเปลี่ยนการปลูกพืชเชิงเดี่ยวของเกษตรกรมาเป็นการปลูกพืชที่หลากหลาย ลดการกระจายความเสี่ยงราคาผลผลิตตกต่ำ โดยการปลูกพืชแบบผสมผสาน จะช่วยให้การประกอบอาชีพของเกษตรกรยุคใหม่ ประสบความสำเร็จ และเกิดความยั่งยืน

2. การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมเกษตรกรยุคใหม่ สอดรับกับ 7 ยุทธศาสตร์ชาติ และ 8 ยุทธศาสตร์จังหวัด 1) เน้นกลุ่มผู้ประกอบการเกษตร 2) พัฒนาเชิงพื้นที่ปรับเปลี่ยนการปลูกพืชเชิงเดี่ยว 3) ส่งเสริมการปลูกแบบผสมผสาน 4) พัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยการสัมมนาด้านเกษตร และบูรณาการเข้ากับหลักพุทธธรรม

3. รูปแบบการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคเกษตรกรรมตามหลักพุทธธรรม ภายใต้รูปแบบ 1) รูปแบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการ 2) การจัดการตลาดพุทธวิถี 3) การสื่อสารจัดจำหน่ายสินค้าการเกษตร 4) พัฒนารูปแบบภาคเกษตรกรรมสู่พุทธจริยธรรม เศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

คำสำคัญ: การขับเคลื่อน, ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, หลักพุทธธรรม

Abstract

The research entitled: the model in driving agricultural sufficiency economy philosophy according to Buddhaddhamma of Nakhonphanom Province, aims: 1) to study the condition of model of agricultural sufficiency economy philosophy of Nakhonphanom Province; 2) to develop a model in driving agricultural sufficiency economy philosophy of Nakhonphanom Province according to Buddhaddhamma; and 3) to present the model in driving agricultural sufficiency economy philosophy of Nakhonphanom Province according to Buddhaddhamma. It was a Qualitative Research by in-depth interviews with 19 Key-Informants and Focus Group Discussion of 8 experts. The tools used in the research were an interview-form as well as focus group discussion. The collected data were analyzed by content analysis, presents descriptive data, categorization and systematic synthesis. And finally, it was to find common issues and explain by writing in essay

The findings of the research as follows:

1. The movement of sufficiency economy principle in agricultural sector, in the agriculture office in Nakhonphanom province gives the support the policy from monoculture to integrated planting , will help distribute the risk of low price of agricultural products by planting the integrated plants that will help the entrepreneurs of modern farmers get the success and sustainability.

2. The model development of modern farmers matches with seven national strategies and eight provincial strategies by 1) relying on agricultural entrepreneurs, 2) to develop the area which changes the monoculture , 3) to support to plant the integrated planting, 4) to develop the knowledge for agricultural aspect and integrate with Buddhhadhamma.

3. The model for movement of sufficiency economy principle in agricultural sector according to Buddhhadhamma as following model 1) the integrated learning model, 2) the Buddhist market management, 3) the media of agricultural products distribution 4. To develop the agricultural model to Buddhist ethics of the best sampled sufficiency economy.

Keywords: Driving, Philosophy, Buddhhadhamma

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม เป็นวิถีชีวิตทำการเกษตรกรรมมาตั้งแต่บรรพบุรุษ หรือเกษตรกรรมเป็นของคู่กับคนไทยมาเริ่มตั้งแต่ถูกจารึกว่าเป็นสยามประเทศ และการพัฒนาประเทศ ก็ไม่ควรมองข้ามพื้นฐานของชาติ คือ การเกษตรกรรมซึ่งเป็นระบบเศรษฐกิจฐานรากของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศไทย การขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศควรให้ความสำคัญภาคการเกษตร โดยพัฒนาระบบการเกษตร และช่องทางการเพิ่มมูลค่าเพิ่มของสินค้าการเกษตร เชื่อมโยงภาคอุตสาหกรรมเบา อุตสาหกรรมหนัก เน้นที่การเกษตรกรรมเป็นปัจจัยฐานรากในการพัฒนาให้สอดคล้อง “Thailand 4.0 สร้างความเข้มแข็งภายในและเชื่อมโยงเศรษฐกิจไทยสู่เศรษฐกิจโลก” พัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนให้เข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งภาครัฐจะมุ่งเน้นการพัฒนาเพื่อนำประเทศไทยเข้าสู่ประเทศอุตสาหกรรมยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2539)

ปัจจุบัน ภาครัฐก็ยังเน้นย้ำให้ความสำคัญของภาคเกษตรกรรม นำความรู้ที่ได้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ (Apply) ผสานในรูปแบบของการบูรณาการ (Integrated) ให้เกิดนวัตกรรม (Innovation) เทคโนโลยีให้กลายเป็นเทคโนโลยีทางการเกษตร (Agriculture

Technology) พัฒนาภาคการเกษตรกรรมชุมชนสู่อุตสาหกรรมการผลิตการเกษตรกรรมของชุมชน เป็นศูนย์กลางการผลิต โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการขยายตัวด้านการค้า รวมทั้งปัจจัยสนับสนุนการลงทุนอื่น ๆ ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ทั้งภาคเกษตรกรรม การผลิต การตลาด การบริหารจัดการ การเงิน และโลจิสติกส์ และสนับสนุนการลงทุนเพื่อสร้างเศรษฐกิจ สังคมอุดมปัญญาและการเรียนรู้ มุ่งเน้นการพัฒนาธุรกิจเชิงสร้างสรรค์ด้านการเกษตรกรรมของชุมชน ที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ยังเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดถึงการประหยัดพลังงาน และการใช้พลังงานทดแทน รวมทั้งการให้ความสำคัญเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมจากพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ การเกษตร จังหวัดนครพนมนับเนื่องด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่เมืองอุตสาหกรรมสีเขียวหรือการเกษตรกรรมสีเขียว (กนกวรรณ พวงประยงค์, 2561)

เมื่อมีการหรือการปรับเปลี่ยนโครงการพัฒนาจังหวัดนครพนม ก็จะมีจุดอ่อน คือ การบริหารจัดการตลาดสินค้าเกษตรแบบครบวงจรภายในจังหวัดนครพนม มีน้อย และไม่ชัดเจน ส่วนเกษตรกรก็ยากจน มีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีอยู่ในระดับต่ำ และการว่างงานนอกฤดูกาลภาคเกษตรมีสูง จึงทำให้การเคลื่อนย้ายแรงงานสู่กรุงเทพมหานคร และเมืองใหญ่มีแนวโน้มสูงขึ้น สำหรับในด้านโครงข่ายเส้นทางคมนาคมและการขนส่ง การให้บริการและการเชื่อมโยงเส้นทางสู่แหล่งท่องเที่ยว ยังไม่ครอบคลุม และไม่ได้รับการปรับปรุงเท่าที่ควร อีกทั้งจังหวัดนครพนม ยังขาดการวางแผนการพัฒนาเมืองอย่างเป็นระบบ และรองรับการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่สัมพันธ์กับภาพรวมของประเทศ ถือว่าเป็นกลไกเชื่อมโยงการพัฒนาประเทศ เปิดโอกาสให้มีการประกอบการในชุมชน ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รวมถึงโอกาสสร้างนวัตกรรมทางการเกษตร ทั้งนี้เพราะเน้นการสร้างงาน สร้างคนและการพัฒนาด้านเศรษฐกิจชุมชนต้นทุนต่ำ แต่ได้ความร่วมมือในท้องถิ่นเป็นกำลังสำคัญอย่างยิ่ง สามารถขยายไปสู่ผู้ประกอบการขนาดใหญ่ จึงก่อให้เกิดการจ้างงานในชุมชน มีรายได้เพิ่มขึ้น ลดปัญหาการว่างงาน พัฒนาฝีมือแรงงาน เป็นการยกระดับฝีมือแรงงาน พัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นในการประกอบการ สร้างความเข้มแข็ง และการกระจายอำนาจทางเศรษฐกิจสู่ชุมชน เพิ่มรายได้ให้กับชุมชน แต่ลดรายจ่าย มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สร้างจิตสำนึกที่ดีต่อชุมชนมากขึ้น

จังหวัดนครพนม ได้น้อมนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินการพัฒนาจังหวัดและส่งเสริมให้ประชาชนได้นำไปปฏิบัติ ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด เชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจชุมชนและการส่งออกทางสินค้าการเกษตรของจังหวัดสู่ประเทศเวียดนาม และจีน นับตั้งแต่เปิดสะพานมิตรภาพ 4 (นครพนม - คำม่วน) เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2554 (11/11/2011) โดยผ่านรูปแบบการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคเกษตรกรรมตามหลักพุทธธรรม 1) รูปแบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการ 2) การจัดการตลาดพุทธวิถี 3) การสื่อสารจัดจำหน่ายสินค้าการเกษตร 4) พัฒนารูปแบบภาคเกษตรกรรมสู่พุทธจริยธรรมเศรษฐกิจ

พอเพียงต้นแบบ ประกอบกับจังหวัดนครพนม (สำนักงานจังหวัดนครพนม, 2553) มีศักยภาพด้านการคมนาคมขนส่งสู่ภาคกลางของประเทศ สปป.ลาว และเวียดนาม รวมทั้งประเทศจีนตอนใต้ ซึ่งเป็นเส้นทางที่ใกล้ที่สุดจากพรมแดนไทยไปเวียดนามและจีน เป็นเส้นทางการค้าออกสู่ท่าเรือน้ำลึกห้วงอ่าง ของจังหวัดฮาดิงห์ ประเทศเวียดนาม ตลอดจนการขนส่งสินค้าไปสู่จีนตอนใต้ ที่เมืองหนานหนิง ซึ่งใช้เวลาน้อย จังหวัดนครพนม จึงถือเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านการขนส่งทั้งทางบก ทางเรือ และทางอากาศ เพราะสามารถเปิดประตูเศรษฐกิจเพื่อการส่งออกสู่ท่าเรือน้ำลึกห้วงอ่าง จังหวัดฮาดิงห์ และมีท่าอากาศยานนครพนม ที่พร้อมจะเป็นสนามบินนานาชาติ และพัฒนาความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจทางการเกษตรให้เข้มแข็ง เพื่อส่งเสริมเชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจกับประเทศอาเซียน

จากเหตุดังที่กล่าวมาในข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา เพื่อค้นหาคำตอบความรู้ที่เกิดจากการผลของดำเนินงาน การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคเกษตรกรรม จังหวัดนครพนม เป็นประโยชน์ต่อภาคเกษตรกรรม นำไปสู่การพัฒนาเป็นจังหวัดต้นแบบ การสร้างความแข็งแกร่งให้กับชุมชนผู้ประกอบการภาคเกษตรกรรม และลดค่านิยมจากกระแสทุนนิยมที่กำลังหลั่งไหลเข้ามา ซึ่งเป็นปัจจัยแทรกซ้อนทำให้วิถีชีวิตคนไทย เปลี่ยนไปกับกระแสสังคมบริโภคนิยม ใช้การพัฒนารูปแบบภาคเกษตรกรรมสู่พุทธจริยธรรมเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้ประกอบการเกษตรกรรมของจังหวัดนครพนม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพรูปแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภาคเกษตรกรรม จังหวัดนครพนม
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคเกษตรกรรม จังหวัดนครพนม ตามหลักพุทธธรรม
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคเกษตรกรรม จังหวัดนครพนม ตามหลักพุทธธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย “รูปแบบการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคเกษตรกรรมตามหลักพุทธธรรมจังหวัดนครพนม” ประกอบด้วย 1) ด้านการขับเคลื่อน (1) การเรียนรู้เรียนรู้เศรษฐกิจพอ (2) การส่งเสริมด้านการตลาด (3) ช่องทางการสื่อสาร (4) การมีส่วนร่วมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) ด้านเนื้อหาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (1) ความพอประมาณ (2) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว (3) ความมีเหตุผล (4) ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง (5) คุณธรรม และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยแบ่งเป็นสองกลุ่ม คือ 1) กลุ่มที่ 1 ผู้ประกอบ การด้านเกษตรกรรม ผู้นำชุมชนและผู้ที่มีบทบาทต่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคเกษตรกรรม กำหนดผู้ใหญ่วัย ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน นายกองค์การบริหาร และเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล

บ้านกลาง จำนวน 19 รูป/คน และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหาร การตลาด ผู้ประกอบการ และนักวิชาการ 8 รูป/คน ได้กำหนดพื้นที่การวิจัย ได้แก่บ้านกลางใหญ่ ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยดำเนินการภายในระยะเวลา 1 ปี

การศึกษา “รูปแบบการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคเกษตรกรรมตามหลักพุทธธรรมจังหวัดนครพนม” จากการศึกษา ค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาบริบทของกลุ่มผู้ประกอบการภาคเกษตรกรรม จังหวัดนครพนม วิเคราะห์สภาพของกลุ่มในขั้นตอนเริ่มต้นจากการศึกษาบริบทของกลุ่มแบบสำรวจชุมชนบ้านกลางใหญ่ ตำบลบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม รวมทั้งสำรวจสภาพปัญหาในประกอบการภาคเกษตรกรรมที่ได้ดำเนินงานตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบันและการวิเคราะห์ WOT Analysis วิเคราะห์บริบทของกลุ่มผู้ประกอบการ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนนี้ จะนำไปใช้เพื่อเป็นขั้นตอนที่มีกิจกรรมส่งเสริมหรือขั้นตอนการทำงานของกลุ่มในชุมชน ดังนี้

1. การศึกษาบริบทของชุมชนบ้านกลางใหญ่และบริบทผู้ประกอบการภาคเกษตรกรรมที่กลุ่มกันประกอบการ
2. จัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) สมาชิกกลุ่มผู้ประกอบการภาคเกษตรกรรม 8 รูป/คน
3. สัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) 19 รูป/คน ซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่มผู้ประกอบการภาคเกษตรกรรมชุมชนที่ได้รับเลือกในการพัฒนาศักยภาพ กำหนดอัตลักษณ์รูปแบบการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคเกษตรกรรม เพื่อยกระดับมาตรฐานการประกอบการและผลผลิตของชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภาคเกษตรกรรม จังหวัดนครพนมตามหลักพุทธธรรมต้นแบบ ได้อัตลักษณ์ ในขั้นตอนนี้ นำผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาดำเนินการ เชื่อมโยงระหว่างขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 มีกิจกรรม ดังนี้

1. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ได้แก่ การส่งเสริมรูปแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภาคเกษตรกรรม จังหวัดนครพนมตามหลักพุทธธรรมให้เป็นอัตลักษณ์
2. ดำเนินการจัดทำกิจกรรมส่งเสริมให้ชุมชน ทำการเกษตรเชิงผสมผสาน ลดการปลูกพืชเชิงเดี่ยว เพื่อลดความเสี่ยงด้านการตลาด และความเสี่ยงด้านราคาสินค้าการเกษตร

ขั้นตอนที่ 3 สร้างนวัตกรรมรูปแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภาคเกษตรกรรม จังหวัดนครพนมตามหลักพุทธธรรมเป็นต้นแบบในขั้นตอนนี้ จะได้นำผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 มาดำเนินการต่อประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1. จัดการอบรมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา วัด และกลุ่มผู้ประกอบการเพื่อพัฒนารูปแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นอัตลักษณ์ด้วยการจัดการทำงานใหม่ (Rearrange) การปรับปรุงวิธีการทำงานให้ง่ายขึ้น (Simplify) การพัฒนารูปแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นต้นแบบการเรียนรู้และการนำไปปฏิบัติ

2. ดำเนินการจัดทำกิจกรรมจิตสอาณักเกษตรรุ่นใหม่ ออกให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการ และการพัฒนาวิธีการปลูกพืชเชิงผสมผสาน เพื่อช่วยแก้ปัญหาผู้ประกอบการด้านความเสี่ยงราคาสินค้าการเกษตร

ขั้นตอนที่ 4 ยกระดับมาตรฐานรูปแบบผู้ประกอบการภาคเกษตรกรรมตามหลักพุทธธรรม ซึ่งในขั้นตอนนี้ นำผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 3 มาดำเนินการ ดังนี้

1. กลุ่มผู้ประกอบการภาคเกษตรกรรม พัฒนาทักษะองค์ความรู้ขั้นพื้นฐานด้านต่าง ๆ และพัฒนาจุลินทรีย์ที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จผู้ประกอบการภาคเกษตรกรรมที่จำเป็นต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับความต้องการและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

2. กลุ่มผู้ประกอบการภาคเกษตรกรรม พัฒนารูปแบบการบรรจุภัณฑ์สินค้าพัฒนาให้มีรูปแบบที่ทันสมัย และรักษาความสดของสินค้าการเกษตรได้ เพื่อยกระดับมาตรฐานผลผลิตภาคเกษตรกรรมของชุมชน

ขั้นตอนที่ 5 จัดเวทีคืบข้อมูลชุมชน ในขั้นตอนนี้ นำผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 - 4 มาดำเนินการต่อซึ่งในขั้นตอนนี้มีกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1. การจัดสัมมนาเวทีนำเสนอผลงานวิชาการคืบข้อมูลสู่ชุมชน โดยการเข้ามามีส่วนร่วมระหว่างนักวิจัย หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา ผู้ที่สนใจและวัด

2. ถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้สู่เวทีระดับชาติหรือนานาชาติ

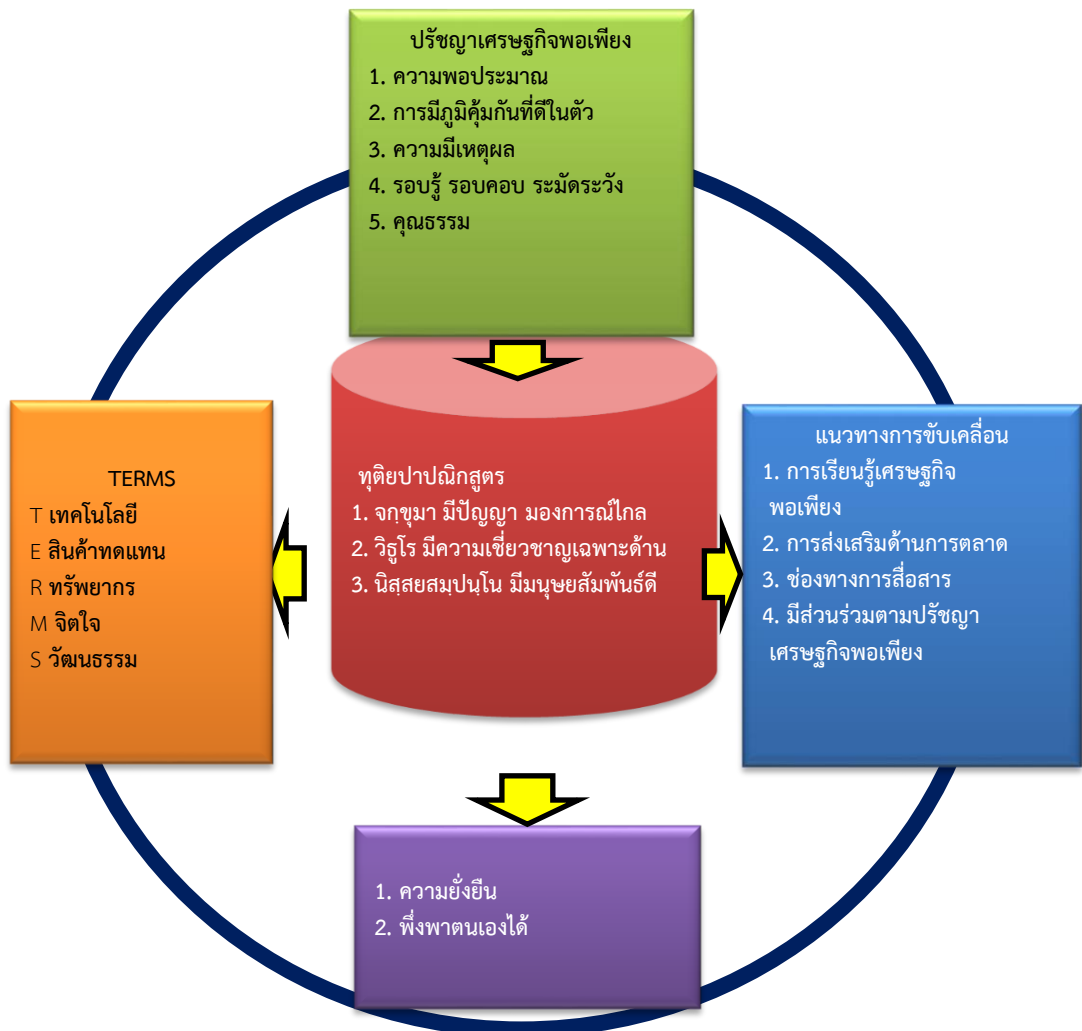
ขั้นตอนที่ 6 สรุปผลการวิจัย “รูปแบบการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคเกษตรกรรมตามหลักพุทธธรรมจังหวัดนครพนม” ทั้งด้านความเป็นมา สภาพความเป็นจริง ข้อเสนอแนะในการแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาและนำแนวคิดนโยบายการพัฒนา เชื่อมโยงเข้ากับปรัชญาเศรษฐกิจเป็นฐานในการพัฒนาสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาชาติ 7 ยุทธศาสตร์ และ 8 ยุทธศาสตร์จังหวัด เน้นเรื่องภาคเกษตรกรรม ส่งเสริมและพัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งด้านภาคเกษตรกรรมสู่อุตสาหกรรมเศรษฐกิจสีเขียวเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม นำสู่การปฏิบัติที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ยกย่องคุณภาพชีวิตให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและยั่งยืน เกิดความสันติสุขและสันติธรรม โดยกำหนดเป้าหมาย พัฒนาภาคเกษตรกรรมเชิงบูรณาการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรม คือ ทุติยาปานิณสูตร ใช้เป็นแนวทางพัฒนาภาคเกษตรกรรมของชุมชน ลดกิเลสการค้าและการพึ่งพาจากภาครัฐหรือภาคเอกชน แต่อยู่ได้

ด้วยศักยภาพของชุมชนแล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ตามขั้น ตอนที่กำลังจะมา ก็จะทำให้เกิดความมั่งคั่งและยั่งยืน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศเกี่ยวกับหลักพุทธธรรม ซึ่งงานวิจัยชี้ชัดว่า ประเทศเป็นเมืองแห่งพระพุทธศาสนาและประชาชนได้น้อมนำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางการปฏิบัติ ทั้งการดำรงชีวิตสามารถประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์การและในหน่วยงาน สร้างวัฒนธรรมองค์กรให้เกิดความรัก ความสามัคคีและความผูกพันทำงานด้วยกันแบบกัลยาณมิตร เป็นเครื่องมือส่งเสริมกระบวนการพัฒนาความประพฤติ จิตใจและสติปัญญาในการป้องกันและส่งเสริมให้สังคมมนุษย์สามารถดำเนินชีวิตไปอย่างมีคุณภาพ และยังสามารถบูรณาการเข้ากับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ จะทำให้เกิดความสมดุลทางการดำรงชีวิต ซึ่งผู้วิจัย ได้สร้างกรอบแนวคิดการศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎีและหลักพุทธธรรม เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจภาคเกษตรกรรมให้สอดคล้องกับ “รูปแบบการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคเกษตรกรรมตามหลักพุทธธรรมจังหวัดนครพนม”

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. รูปแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภาคเกษตรกรรม จังหวัดนครพนม โดยการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคเกษตรกรรม สำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม ให้การสนับสนุนเชิงนโยบายสู่การปรับเปลี่ยนการปลูกพืชเชิงเดี่ยวและการปลูกพืชตามฤดูกาล โดยส่งเสริมองค์ความรู้ให้เกษตรกรให้ความสำคัญกับการปลูกพืชที่หลากหลายชนิด เพื่อลดการกระจายความเสี่ยงของราคาผลผลิตตกต่ำ โดยการปลูกพืชแบบผสมผสาน และส่งเสริมด้านการ

ส่งออก โดยให้มีช่องทางการจำหน่ายสินค้าที่หลากหลาย เป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรยุคใหม่ประสบความสำเร็จ และเกิดความยั่งยืนได้

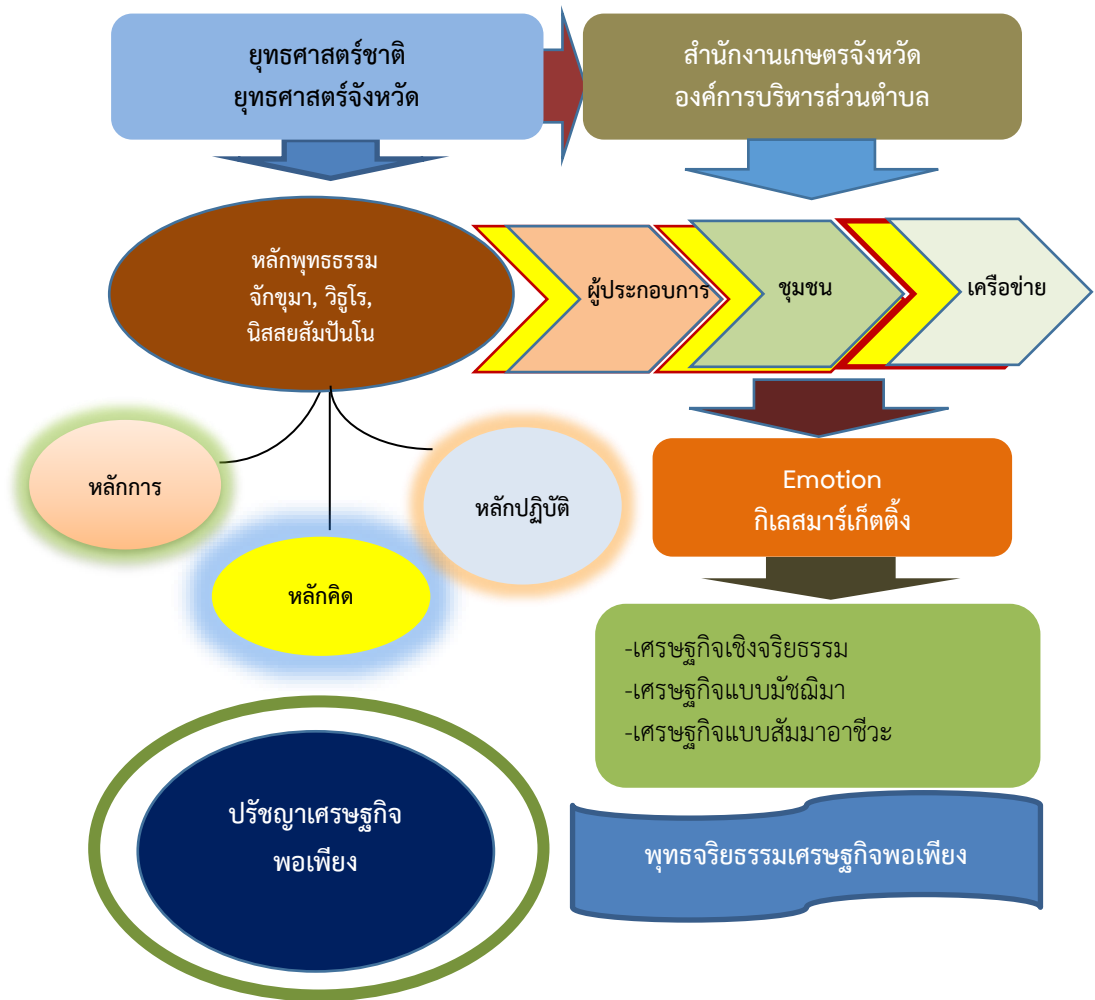
2. การพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคเกษตรกรรม จังหวัดนครพนม ตามหลักพุทธธรรม ได้ดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด โดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐานในการพัฒนาผู้ประกอบการภาคเกษตรกรรมให้เป็นเมืองต้นภาคเกษตรกรรม สรุปผลจากการดำเนินงานส่งเสริมให้ผู้ประกอบการนำรูปแบบที่ได้จากการพัฒนาเชิงบูรณาการเข้ากับหลักพุทธธรรม เพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวด้านจิตใจผู้ประกอบการให้ตั้งอยู่ในทางสายกลาง ไม่โลภเรื่องผลกำไร แต่ประกอบด้วยความไม่ประมาท หน่วยงานทางราชการเป็นศูนย์กลางร่วมกันขับเคลื่อนสู่เป้าหมายให้เกิดความพอเพียงและความยั่งยืนในยุคเทคโนโลยี ยึดหลักพุทธธรรมทางเป็นแกนกลาง จึงจะเป็นสิ่งที่จะช่วยให้จิตใจมีความตั้งมั่น มีสติปัญญา ไม่ประมาท มีคุณธรรมและจริยธรรมให้กับผู้ประกอบการเชื่อมโยงเข้ากับยุทธศาสตร์ที่ 3 ของการพัฒนาภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมการเกษตรเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตามตัวชี้วัดที่ 2 อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคการเกษตรเพิ่มขึ้น หน่วยงานรับผิดชอบได้แก่สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครพนม และยังสอดคล้องกับกลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นและใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมด้านการผลิตสินค้าทางการเกษตร ประสบผลสำเร็จจากตัวชี้วัดจากข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคการเกษตรของสำนักงานคลังจังหวัดนครพนม พบว่ามูลค่าอัตราการขยายตัวภาคการเกษตรและประมง ตั้งแต่ปี 2554-2555 พบว่าการขยายตัวในแนวโน้มที่สูงขึ้น และลดลงในปี 2556 และในปี 2557 มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น 166.66 เป็นผลเนื่องมาจากการส่งเสริมภาคการเกษตรด้านพืช ด้านปศุสัตว์ และด้านประมง และในปี 2558 ประสบปัญหาภัยแล้ง ส่งผลให้มีการชะลอตัวลดลง 9.61 และในปี 2559 จากข้อมูลประมาณการเศรษฐกิจจังหวัดนครพนม สำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม พบว่ามีอัตราการขยายตัวภาคการเกษตร เพิ่มขึ้น 2.14

3. รูปแบบการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคเกษตรกรรม จังหวัดนครพนม ตามหลักพุทธธรรม ภายใต้รูปแบบรูปแบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการการจัดโครงการอบรมบุคลากร พระสงฆ์ และผู้นำชุมชน เพื่อพัฒนาบุคลากรต้นแบบ ถ่ายทอดองค์ความรู้สู่เกษตรกรตามเขตพื้นที่ต่าง ๆ จังหวัดนครพนม การจัดการตลาดพุทธวิถี บูรณาการเข้ากับหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาให้ผู้ประกอบการได้นำหลักพุทธธรรมไปใช้ในการบริหารจัดการให้เกิดความพอเพียง โดยยึดหลักการเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักพุทธธรรม ได้แก่หลัก “มัชฌิมาปฏิปทา” หรือทางสายกลาง และช่องทางการสื่อสารจัดจำหน่ายสินค้าการเกษตร

4 พัฒนารูปแบบภาคเกษตรกรรมสู่พุทธจริยธรรมเศรษฐกิจพอเพียง บูรณาการเข้ากับ

- 1) จักขุมา ประกอบด้วย (1) หลักการ มีสติปัญญาดี (2) หลักคิด มองการณ์ไกล ฉลาดในการใช้คน (3) หลักปฏิบัติ การบริหารตน ฝึกฝนตนเองได้ กำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน 2) วิธูโร

ประกอบด้วย (1) หลักการ จัดกระบวนการ หรือแนวทางปฏิบัติ บริหารจัดการงานได้ดี (2) หลักคิด มีความเชี่ยวชาญชำนาญการ (3) หลักปฏิบัติ วางตำแหน่ง หรือคนตามความเหมาะสมกับงาน 3) นิสสัยสัมพันธ์ (1) หลักการ กำหนดเป้าหมาย (2) หลักคิด เป็นคนจ่าจเรจา (3) หลักปฏิบัติ มีมนุษยสัมพันธ์ วางตัวเหมาะสมกับฐานะ ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 รูปแบบการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคเกษตรกรรม จังหวัดนครพนม ตามหลักพุทธธรรม

จากรูปแบบการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคเกษตรกรรม จังหวัดนครพนม ตามหลัก พุทธธรรม ซึ่งปัจจุบันจังหวัดนครพนม ได้กำหนดยุทธศาสตร์ โดยน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาส่งเสริมการพัฒนาภาคเกษตรกรรม โดยบูรณาเข้ากับหลักพุทธธรรมทาง พระพุทธศาสนาและยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดนครพนม เน้นการพัฒนาแบบภาคีแบบองค์รวม เพื่อส่งเสริมพุทธจริยธรรมเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริในหลวงให้สำเร็จตาม วัตถุประสงค์ และสามารถตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกลุ่มอาเซียนได้

อภิปรายผล

จากการศึกษารูปแบบการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคเกษตรกรรมตามหลักพุทธธรรมจังหวัดนครพนม ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. รูปแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภาคเกษตรกรรม จังหวัดนครพนม สภาพการประกอบการภาคเกษตร เมื่อก่อนยังคงยึดแนวทางประกอบการที่ได้รับการถ่ายทอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่วนมากก็ประกอบการภาคเกษตรกรรม โดยปลูกพืชเชิงเดี่ยวเป็นหลัก ก็จะประสบปัญหาและมีความเสี่ยงสูงด้านราคาสินค้าตกต่ำราคาไม่แน่นอน ขาดกระบวนการพัฒนา ด้านเกษตรกรรมสมัยใหม่ แต่ปัจจุบันสภาพการประกอบการได้เปลี่ยนไปตามยุคสมัย เมื่อหน่วยงานราช สำนักเกษตรจังหวัดได้วางยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด โดเน้นภาคเกษตรกรรมเป็นปัจจัยพื้นฐานการพัฒนา ให้การสนับสนุนเชิงนโยบายสู่การปรับเปลี่ยนการปลูกพืชเชิงเดี่ยวและการปลูกพืชตามฤดูกาล ส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ มีการจัดอบรมและ ส่งบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญลงพื้นที่ให้การอบรมแก่เกษตรกร ส่งเสริมให้เกษตรกรได้ศึกษา ความต้องการและกลไกการตลาดและผู้บริโภค ปลูกพืชที่หลากหลายชนิด เพื่อลดการกระจาย ความเสี่ยงของราคาผลผลิตตกต่ำ เน้นการปลูกพืชแบบผสมผสาน และทางหน่วยงานราชการ ก็มีการส่งเสริมด้านการส่งออก มีการสัมมนาวิชาการด้านเกษตร ส่งเสริมให้เกษตรกรยุคใหม่ให้มี ช่องทางการจำหน่ายสินค้าที่หลากหลาย จึงจะประสบความสำเร็จ และเกิดความยั่งยืนได้ สอดรับแนวคิด ศิริพร โสมคำภา เรื่อง แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อความยั่งยืน: กรณีศึกษา กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าบ้านคลองแดงโม ตำบลโกสัมพี อำเภอโกสัมพีนคร จังหวัด กำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า การตัดผ้าตามแบบและเทคนิคการเย็บให้กับสมาชิกของกลุ่ม และอบรมพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการ สภาพปัญหาการบริหารจัดการในภาพรวมของ กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าบ้านคลองแดงโมฯ ในภาพรวมปัญหาการบริหารจัดการที่สมาชิกเห็นว่ายังเป็น ปัญหาของการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.22 คือมีระดับการบริหารจัดการอยู่ในระดับ มาก และนำมาจัดเรียงตามลำดับความสำคัญ สามารถเรียงลำดับตามผลประมาณจากมากไป น้อยได้ดังตารางคือ ด้านการเงิน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.31 การบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการตลาด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.23 การบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก

ด้านการบริหารจัดการและทรัพยากรมนุษย์มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.20 การบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก และด้านการผลิต มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13 การบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก (ศิริพร โสมคำภา, 2557)

2. การพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคเกษตรกรรม จังหวัดนครพนม ตามหลักพุทธธรรม ได้รู้รูปแบบการส่งเสริมเกษตรกรยุคใหม่ให้สอดคล้องกับ 7 ยุทธศาสตร์ชาติ และ 8 ยุทธศาสตร์จังหวัด โดยการเน้นกลุ่มผู้ประกอบการเกษตร เน้นการพัฒนาเชิงพื้นที่ ลดการปลูกเชิงเดี่ยว แต่ให้ปรับเปลี่ยนมาปลูกพืชแบบผสมผสานให้เกิดความหลากหลาย เป็นการลดความเสี่ยงด้านราคาสินค้าตกต่ำ และบูรณาการเข้ากับหลักพุทธธรรม คือคำสอนทางพระพุทธศาสนา และภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดรับรับงานวิจัย เอกชัย พุ่มดวง เรื่อง การกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมตามแนวเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพ ในตำบลโคกโคเต่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) การสร้างกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มอาชีพในชุมชน พบว่ามีกลุ่มอาชีพของชุมชน จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มจักสานกระเป่า กลุ่มทำขนมไทย และกลุ่มทำ ปุยอินทรี ในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนากลุ่มอาชีพ โดยใช้การจัดการความรู้ (KM) เป็นเครื่องมือ พบว่าประกอบกลุ่มอาชีพในชุมชน ได้ใช้กระบวนการแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การถ่ายทอดความรู้ และการใช้ความรู้ แต่ยังขาดการจัดเก็บ และการสืบค้นความรู้ และการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพ การประกอบธุรกิจชุมชน ผลิตภัณฑ์ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น (เอกชัย พุ่มดวง, 2557)

3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคเกษตรกรรม จังหวัดนครพนม ตามหลักพุทธธรรม เมื่อมีการทำร่วมกันของหลายหน่วยงาน ก็จะได้รูปแบบการทำงานร่วมกันระหว่างบุคลากรหน่วยงานสำนักเกษตรจังหวัด พระสงฆ์ และชุมชนผู้ประกอบการ ก็จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับภาคเกษตรกรรมให้ผู้ประกอบการได้นำหลักพุทธธรรมไปใช้ในการประกอบการ มีพระสงฆ์เป็นผู้ชี้แนะ หลักปฏิบัติตามคำสอนทางพระพุทธศาสนา คือ หลักการเดินสายกลาง หรือมัชฌิมาปฏิปทา หมายถึง ธรรมที่เหมาะสมแก่ชาวบ้านทั่วไปได้แก่ความรู้จักพอในการบริโภค การใช้สอยทรัพยากรและการใช้ชีวิตแบบไม่ฟุ้งเฟ้อให้เข้าใจคำว่าความรู้จักประมาณในการบริโภค มีวิสัยทัศน์ มองการไกล (สุภารดี สอนโสภะเชือก, 2558) เรียกว่าเศรษฐกิจที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตอย่างแท้จริงตามแนวพระพุทธศาสนา 3 ประการที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในทศิปปาปณิกสูตร

3.1 จักขุมา หมายถึง มีปัญญามองการณ์ไกล เป็นพ่อค้า หรือนักธุรกิจ ต้องรู้ว่าซื้อสินค้าที่ไหนได้ราคาถูกกว่าและจะขายที่ไหน โดยการวางแผนไว้ล่วงหน้าในการบริหารคน บริหารงานและบริหารเวลาได้ เป็นผู้มีความชำนาญในการใช้ความคิด จะเหมาะสมกับพ่อค้า หรือนักธุรกิจ

3.2 วิรุโรร หมายถึง จัดการธรรด้วยความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือชำนาญเป็นพิเศษ สามารถที่จะบริหารจัดการธรรด้วยความสามารถและมีประสิทธิภาพ เรียกว่ามีความชำนาญด้านเทคนิค

3.3 นิสสัยสัมปันโน หมายถึง พึงพาอาศัยคนอื่นได้ เพราะเป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อคนอื่นและเป็นคนช่างเจรจาสามารถต่อรองได้ตามสถานการณ์ จะเดินทางไปไหนก็จะมีคนให้ความช่วยเหลือทุกด้าน ถ้าปัจจุบันนี้เรียกว่าเป็นคนมีเครดิตดี เป็นที่ไว้วางใจของเพื่อน ๆ คือ ความชำนาญด้านสร้างมนุษยสัมพันธ์

สรุป

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคเกษตรกรรมตามหลักพุทธธรรมจังหวัดนครพนม โดยการปรับเปลี่ยนการปลูกพืชเชิงเดี่ยวหันมาปลูกพืชที่หลากหลาย ลดความเสี่ยงราคาผลผลิตตกต่ำ จะช่วยให้เกษตรกรยุคใหม่ ประสบความสำเร็จ และเกิดความยั่งยืน และการพัฒนาเกษตรกรยุคใหม่สอดคล้องกับ 7 ยุทธศาสตร์ชาติ และ 8 ยุทธศาสตร์จังหวัด พัฒนาเชิงพื้นที่ปรับเปลี่ยนการปลูกพืชเชิงเดี่ยวแบบผสมผสาน ส่งเสริมพัฒนาทักษะการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการเข้ากับหลักพุทธธรรม ได้รับรูปแบบการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคเกษตรกรรมตามหลักพุทธธรรม ภายใต้รูปแบบการรูปแบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการสู่การจัดการตลาดพุทธวิถี ด้วยระบบการสื่อสารจัดจำหน่ายสินค้าการเกษตรสู่พุทธจริยธรรมเศรษฐกิจพอเพียงได้ “โมเดล” ต้นแบบ จากโมเดล จะเห็นถึงความสัมพันธ์เกื้อหนุน และความสอดคล้องกับบริบทและภูมิหลังสังคมในเขตพื้นที่จังหวัดนครพนม บูรณาการหลักพุทธธรรมเข้ากับหลักการทำงานในพื้นที่ให้ทุกภาคส่วน ได้มีส่วนร่วม ตั้งแต่ภาครัฐกิจ บริการ การท่องเที่ยว อุตสาหกรรม และผู้ประกอบการภาคเกษตรกรรมเชื่อมโยงถึงยุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์จังหวัดนครพนม โดยนำ 3 ห่วง 2 เงื่อนไขที่จะช่วยเกื้อหนุนให้สามารถอยู่ในความพอประมาณ ความมีเหตุผล ความมีภูมิคุ้มกันที่ดี สามสิ่งนี้ เรียกว่า 3 ห่วง 2 เงื่อนไข เป็นแนวทางชีวิตแนวทางการดำรงอยู่และการปฏิบัติของทุกคน ทุกระดับ ตั้งแต่ครอบครัวของชุมชน หน่วยงานภาครัฐ หากนำมาปฏิบัติได้ ก็จะทำให้เกิดความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร จะต้องอาศัยความรู้มาใช้ในการวางแผนการดำเนินการทุกขั้นตอน วิเคราะห์ศักยภาพจุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาเศรษฐกิจก้าวสู่วิสัยทัศน์ของจังหวัดให้เป็น “เมืองน่าอยู่ประตูเศรษฐกิจ สู่อาเซียนและจีนตอนใต้” เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแนวทางการขับเคลื่อนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 4 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ส่งเสริมการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บูรณาการปฏิบัติการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์จังหวัด

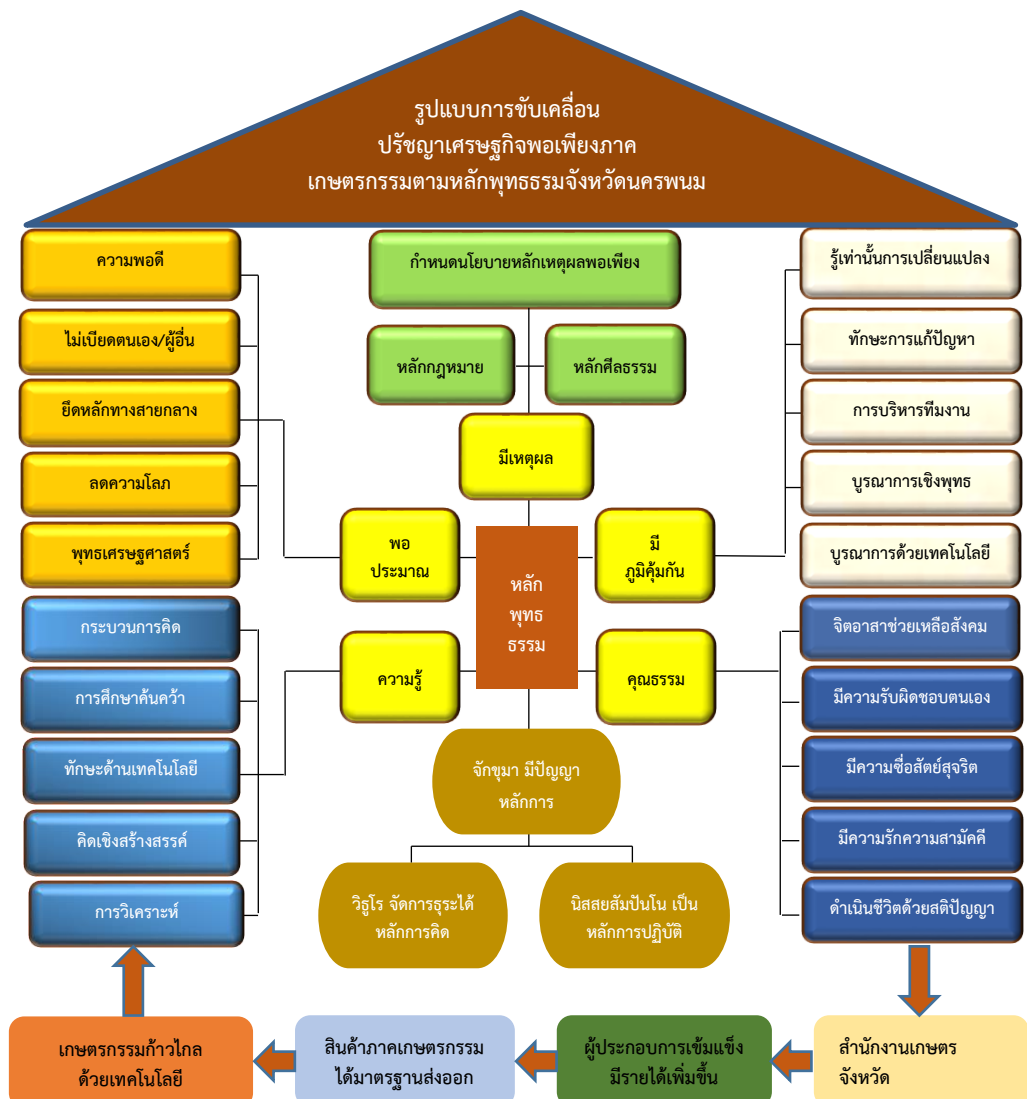
ขั้นตอนที่ 2 ขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหน่วยงานภาค สุ่มชน และตั้งศูนย์การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอ สร้างเป็นเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ในระดับพื้นที่

ขั้นตอนที่ 3 ประชาสัมพันธ์ในเชิงรุก เผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานตามยุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์จังหวัด

ขั้นตอนที่ 4 สร้างกลไกการบริหารจัดการในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่ภาคปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพ จัดตั้งศูนย์ประสานงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อมูลประจำจังหวัดสู่อาเซียน

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษารูปแบบการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคเกษตรกรรมตามหลักพุทธธรรมจังหวัดนครพนม สังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ ดังนี้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1.1 การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ภาครัฐควรจัดทำศูนย์ความรู้ หรือหน่วยให้บริการความรู้ลงพื้นที่ไปในชุมชนต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวปฏิบัติตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการนำไปประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรม

1.2 การมีส่วนร่วมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภาครัฐควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน รวมไปถึงการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในระดับชุมชน พัฒนาระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน สามารถนำเทคโนโลยีมาพัฒนาชุมชนได้อย่างเหมาะสม โดยยึดหลักความประหยัดและเรียบง่าย รู้จักประยุกต์ใช้สิ่งที่อยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ

2.1 ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ภาครัฐสร้างเครือข่ายในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับสถาบันการศึกษาเพื่อทำวิจัยและกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

2.2 การกำหนดการส่งเสริมด้านการตลาด ภาครัฐต้องกำหนดนโยบายการส่งเสริมการตลาดโดยออกเป็นกฎหมายหรือประกาศ มติคณะรัฐมนตรี ที่เป็นกิจจะลักษณะเป็นรูปธรรมในการดำเนินงาน เพื่อเป็นแนวปฏิบัติที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันในระยะยาว

2.3 การมีส่วนร่วมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภาครัฐควรจัดให้มีการออกแบบกิจกรรมเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วม ได้แก่ การสัมมนาสัญจร การประชาสัมพันธ์แบบเสียงตามสายในชุมชน การจัดเวทีเสวนาแบบชาวบ้าน เป็นต้น

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรดำเนินการการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เป็นแก้ปัญหา โดยใช้วิธีการปฏิบัติ กระบวนการพัฒนา ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง การเรียนรู้จากการปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนภาคเกษตรกรรม พัฒนานวัตกรรมเกษตรแนวใหม่ด้วยเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

3.2 ควรเพิ่มกรณีศึกษาจากจังหวัดนครพนมเป็นจังหวัดอื่น หรือภาคอีสานตอนบนเพื่อเพิ่มบริบทของการวิจัยให้ได้องค์ความรู้ และรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนภาคเกษตรกรรมที่หลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ พวงประยงค์. (2561). บทบาทของเศรษฐกิจสร้างสรรค์และพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ในการพัฒนาระดับวิสาหกิจชุมชนไทย. *วารสารพัฒนศาสตร์*, 1(1), 220-252.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2539). *เกษตรกรรมคือวิถีชีวิตแห่งสังคมไทย*. เรียกใช้เมื่อ 27 กันยายน 2562 จาก https://www.moac.go.th/king-king_thaiagri-files-391991791793
- ศิริพร โสมคำภา. (2557). แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้านการเงินและการบัญชี เพื่อความยั่งยืน: กรณีศึกษา กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าบ้านคลองแตงโม ตำบลโกสัมพีนคร อำเภอกอสัมพีนคร จังหวัดกำแพงเพชร. ใน *รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ครั้งที่ 1*. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สำนักงานจังหวัดนครพนม. (2553). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด*. เรียกใช้เมื่อ 27 กันยายน 2562 จาก <http://www2.nakhonphanom.go.th/content/cate/7>
- สุภารดี สอนโสภะเชือก. (2558). การพัฒนาสมรรถนะของผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชนใน จังหวัดสุรินทร์ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง. ใน *รายงานการวิจัย*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ.
- เอกชัย พุ่มดวง. (2557). การกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมตามแนวเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพ ในตำบลโคกโคเตมา อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี. ใน *รายงานการวิจัย*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ.